

gekend, betreden of bewoond hebben; hoekjes uit het Patershol, met o.a. de woning van de slachtoffers; de herbergen "Het Fortuintje" en "De Wapens van Amsterdam". Ook het gangetje langs waar Mast en Danneels deze kroeg verlieten. Verder de hoek van de Zaaimansteeg (door Kenis abusievelijk Zaadsteeg genoemd) dichtbij "De Bavieren" die andere beruchte herberg; de Lievegang, het Kriekerijstraatje, de Onthoofdingsbrug, het St.-Pietersplein met de twee kerken. Enz. Enz.

Wat echter aan Kenis' verhaal een uitzonderlijke waarde verleent zijn de talrijke tekeningen die Frits van den Berghe gemaakt heeft.

Mooi kunt u de door middel van zwarte trekken en vlekken op 't papier geschoten taferelen niet noemen. Trouwens is van een surrealist, die Van den Berghe voorzeker geweest is, niets anders te verwachten dan dat hij tonelen scheidt die u aangrijpen en verbijsteren. Zo fantastisch, zo wrang, zo angstaanjagend, zo hallucinant zijn inderdaad zijn visioenen dat zelfs de wreedsten Masten en Danneelsen er moeten van griezelen.

De kunstenaar begint met ons de tronies van de twee boeven te portretteren. Natuurlijk zoals hij ze in zijn fantasie gezien heeft. Dan volgen filmgewijze de verschillende schuifjes van het drama dat jammer genoeg niet op de planken opgevoerd werd: De ontdekking van de Misdad / Men vindt de Lijken / Een Trommelaar en een Omroeper maken de moord bekend / Danneels doet per rijtuig "Den Toer" van het carnaval / Danneels wordt aangehouden / Mast probeert binnen de stad te komen / Mast en Danneels in de herberg bij Boeykens / Mast op wag naar Rijsel / Mast uitgeput in het Kerkportaal / Afscheid van Mast en Danneels na afloop van het proces / Tortuur van Mast / Tortuur van Danneels / De Executie.

De kans is groot dat de cliché's van Van den Berghe's tekeningen verloren zijn gegaan. Veertig jaar is een hele poos vooral als er een oorlog mee gemoeid is. Zo niet ware het wellicht van belang de platen eens te herdrukken in aanmerking genomen dat het feuilleton nooit in boekvorm hernomen werd.

M. van Wesemael.

* * * * *

NOG OVER DE VIER EEMERS.

Dat er destijds een hostelrye ofte afspanning geweest is met als uithangbord DE VIER EEMERS weten we allang. Dat men ook herbergen of estaminets tegenkwam met hetzelfde teken aan de gevel weten we eveneens, doch dat er ook een VIER EEMERS-kantien van de partij geweest is, is pas nu bekend geworden. Zoëven verscheen de tekst van het Colloquium dat op 11 oktober '72 in de Sint-Pietersabdij gehouden werd ter herdenking van

de 100 ste verjaardag van Dr. F. A. Snellaerts overlijden. Een van de referaten die op dat colloquium voorgedragen werd draagt als titel Het Visitejournaal voor 1867 van Dr. F. A. Snellaert. In het journaal dat in de Universiteitsbibliotheek bewaard wordt staat het aantal huisbezoeken vermeld die de dokter van januari tot december gebracht heeft in de 615 gezinnen die zijn cliënteel uitmaakten.

Als zeer kleurrijke illustratie van zijn betoog geeft de auteur van het referaat, Prof. Dr. L. Elaut, enkele staaltjes van de "weergaloze wijze" waarop Snellaert de "topo- en personografie van het patiëntenvolkje" aanwendde voor het opmaken van zijn journaal. O.a. bezocht de man: Wed. Block, Gelukstraat, trapkens op. Van Bogaerde, Berouw, laatste koer. Minnaert, Stenen Paard. Mietje Polet, twee huizen voorbij St. Baafs. Vermaere, Metsersstraat in 't Kuiperke. Verhoeve, Metsersstraat rechtover de tweede pomp. Serruys, Barrestraat, kantine de 4 eemers.

Weliswaar verliezen onze Eemers hoe langer hoe meer van hun pluimen, een ding is zeker, men kan niet beweren dat ze geen taai leven gehad hebben.

M. van Wesemael

* * * * *

VARIA

Even lachen

In 1901 werd het zwembad "Het Strop" in gebruik genomen. Hier een uittreksel uit het Gemeenteblad van 1901.

Gemeenteraadslid Verbauwen: Heeft het College het inzicht zekere dagen te bepalen voor de vrouwen?

Schepen Bruneel: Daar hebben we niet aan gedacht. Maar is dit wel nodig? De zwemkom is in open lucht.

Gemeenteraadslid Anseele: Dat geeft niet. Nemen de vrouwen dan geen zeebaden? De zee is toch ook niet overdekt.

Sport

De velocipède-wedstrijd heeft zondag veel volk gelokt. Er waren twintig deelnemers. De af te leggen afstand bedroeg 40 km.: Gent-Eeklo en terug. De renners vertrokken om 9u 25. E. Stas won de wedstrijd en kwam aan om 11 u 15, zijn broer werd tweede enkele minuten later. Derde was E. Vandeputte, die aankwam om 11 u 45. E. Merckx had niet deelgenomen aan de wedstrijd. (Gazette van Gent 24 maart 1892).

Een Wedding

Een wedding van belang is vrijdag aangegaan door de heer De Smet en de heer Sloock tegen de heren Van de Poele en Waterloo voor de inleg van 2500 F per persoon. De heer Van de Poele moest vrijdag om 4 uur per tilbury met een paard op de Koornmarkt vertrekken en zich maandag voor middernacht aan het octrooi te Parijs bevinden. De Heer Otte zal de heer Van de Poele vergezellen als scheidsrechter. Dinsdag kwam een telegram, waarin gemeld werd dat het gespan maandag om 7 u 53 's avonds te Parijs was aangekomen (Gazette van Gent, 7 maart 1891).

BIBLIOGRAFIE

POLITIEKE MACHTSSTRIJD IN EN OM DE VOORNAAMSTE BELGISCHE STEDEN 1830-1848 door Els Witte.

In haar werk onderzoekt de auteur de politieke machtsverheffing tijdens de periode 1830-1848 en behandelt hierbij onder meer de strijd tussen revolutionairgezinden en de contrarevolutionairen of orangisten en de strijd tussen de klerikalen en de antiklerikalen. De auteur onderzoekt de politieke evolutie in de twintig dichtst bevolkte steden van ons land. De auteur brengt ons een massa tot heden weinig of niet bekende feiten en werpt een nieuw licht op de behandelde periode.

We menen dan ook dat allen, die belangstelling hebben voor de geschiedenis van de beginjaren van ons land of voor de geschiedenis van een aantal steden - waaronder Gent - dit werk moeten lezen.

(Te bestellen; Pro Civitate - Gemeentekrediet van België, Pachecolaan 44, 1000 Brussel. Prijs: 625 F).

ZIEKTEN EN REMEDIES IN DE VOLKSGENEESKUNDE door L. Vandenbussche, Prof. P. Braeckman en S. Top. Het werk telt 250 blz. en behandelt de volksgeneeskunde en volksremedies vroeger en nu, het volksgeneeskundig vocabularium en een volksgeneeskundige indeling van ziekten en remedies. De verkoopprijs bedraagt 580 F (Te bestellen: door storting op postrekening 22955 van Apotheker Vandenbussche te Menen).

VERHEERLIJKT VLAANDRE Deel IV door Ant. Sanderus (nooit voorheen uitgegeven). De uitgeverij Familia et Patria publiceert het handschrift 16.823 van de Kon. Bibliotheek te Brussel, de gegraveerde onuitgegeven en bewaarde tekeningen door Sanderus destijds bestemd voor zijn Flandria Illustrata, Pars 3. Formaat, papier en inbinding zijn gelijk aan de facsimile-uitvoering 1968. Voorintekenprijs 1250 F, na verschijnen: 1750 F. Te bestellen bij Familia et Patria of bij de boekhandels.

Quand Madelon

Chanson marche, paroles de Louis Bousquet, Musique de C. Robert.

Pour le repos, le plaisir du Militaire,
Il est là bas, à deux pas de la forêt
Une maison aux murs tout couverts de lierre
« Ax-Tour-lou-rous » est le nom du Cabaret
La servante est jeune et gentille
Légère comme un papillon,
Comme son vin, son œil pétille
Nous l'appelons la Madelon [jour
Nous en rêvons la nuit, nous y pensons le
Ce n'est que Madelon, mais pour nous c'est

REFRAIN [l'amour

Quand Madelon vient nous servir à boire,
Sous la tonnelle enfrôle son jupon
Et chacun lui raconte une histoire
Une histoire à sa façon
La Madelon pour nous n'est pas sévère,
Quand on lui prend la taille ou le menton.
Elle rit, c'est tout l' mal quell' sait faire
Madelon, Madelon, Madelon.

— 2 —

Nous avons tous au pays une payse
Qui nous attend et que l'on épousera
Mais elle est loin, bien trop loin pour qu'on
lui dise

Ce qu'on fera quand la classe rentrera
En comptant les jours on soupire
Et quand le temps nous semble long
Tout ce qu'on ne peut pas lui dire
On va le dire à Madelon,
On l'embrass' dans les coins,
Ell' dit ; Veux tu finir
On s' figur' que c'est l'autre
Ca nous fait bien plaisir. Au refrain.

— 3 —

Un caporal, en képi de fantaisie
S'en fut trouver Madelon un beau matin
Et fou d'amour, lui dit qu'elle était joli
Et qu'il venait pour lui demander sa main
La Madelon, pas bête en somme,
Lui répondit en souriant :
Et pourquoi prendrais-je un seul homme
Quand j'aime tout un Régiment.
Tes amis vont venir,
Tu n'auras pas ma main
J'en ai bien trop besoin pour leur verser
Au Refrain (du vin

M A D E L O N

Woorden van G. SIMON. Uitgegeven door Fr. Timmerman.

1. Ik voel mij vol geluk en opgetogen
Wanneer ik denk aan mijn allerliefste schat
Die door haar blik eens mijn hart heeft be-
't Is haar die ik vurig aanbad, [wogen
Voor haar die leef ik slechts op aarde
Zonder hare liefde, hare min
Was er voor mij niets meer van waarde
O vast verloor ik ziel en zin
Ik zweer zoolang ik leef
Ben ik aan haar verkleefd, [zweeft.
Ja zij die m'onverpoord zoo voor de oogen

REFRAIN

Ja Madelon, de schat al van mijn hart...
Zijt gij alleen mijn liefde, blijft u trouw,
Neen voor mij geen ander meer op aard'
Gij alleen ligt mij zoo nauw.

O Madelon aan u mijn heil en min
De toekomst lacht ons tegen, zielsvriendin
Vast wordt gij mijn levensgezellin
Madelon, Madelon, Madelon.

2. Ja Madelon is voorwaar de bloem der rozen
Want de natuur die heeft zich met haar be-
Haar die ik streele en altoos minnekooze
Is als een engel opgegroeid, [moed
Z' heeft kleine voetjes, kleine handjes
Blooze wangen lief en fijn
Twee roode lipjes, witte tandjes,
'k Geloof niet dat er schooner zijn.

Daarbij heeft Madelon
Nog al zoo wat bonbon
En naturel, geen caoutchouc of geen karton

3. Wanneer dat ik op mijn lieve schat moet
wachten
Elken minuut duurt voormij een groot uur
En 'k ben omringd van wel duizend gedachten
Mijn hart die brandt van liefdevuur
Maar eens te samen zijde aan zijde
Dan vliegt den tijd zoo ras voorbij
En 't uur dat ons toeroept te scheiden,
O die vervloekt men allebei
Wij leven slechts, zietdaar
Wanneer wij zijn tegaar. [paar

Ja men die dient tot voorbeeld bij elk liefde
4. Ik zweer de schuit zal voor ons eens ver-
der varen

Wijrosien saâm meteen trouw en kloek hand
Wij schrikken niet voor het onheil of gevaren
Dat men voorspelt in d'huwelijksband
Men zal ons leed te samen deelen
Maar ook de vreugde dat is waar
't Weerd dat ik even mededeel
Ja man en vrouw is één ziedaar
Hoe zoet is 't levenspad
Als 't hart elkander verstaat
Is zôo dat men trouwe liefde 't leven ingaat

Frans Temmerman
Volkszanger
Tinnenpotstraat, 70

De Engelschen te Gent

Woorden van G. Simon met de toelating uitgegeven door Fr. Timmeeman

Stemme : Typperary

3

't Is toch een comédie
Gansch de wereld dag en nacht
Luistert naar mijn rede
En gij deelt in mijn gedacht
Den oorlog, o wee
Die brengt in dorp en stee
Zooals gij ziet toch wel van alles mee

REFREIN

It's a long way to Typperary
It's a long way all right
Al ons vrouwen, jong en ouwen
Steken borst en poepken uit.

Oh ! Yes !

It's a long way to Typperary
Ons meisjes zijn zou knap
Zij antwoorden op ieder vraag gewis
Englich spoken, oh yes !

2

Eerst om te beginnen
Kwam den grijzen patriot
Mee zijn dubbel pinne
Velen waren er van zot
Men ging er mee op hol
Maar zie t'en es geen lol
Op korten tijd zat geheel Jousberghe vol

Dan had men de Franschen
En de dezen zij geen boer
Wijl zij zijn aan 't dansen
Zijn zij bezig van l'amour
Het was van oui ou non
Jeunes filles et garçons
Die speelden laat den Brabat con

4

Ziet nu Engelschmannen
Met ons meisjes aan den trok
Ze doen hun verstaan
't Is van 't sice t sice fok
Maar eer g'er mee begint
Denkt goed mijn liefste kind
In elken strijd den Engelschman toch wint

5

Maar ons goede Smotsen
En vast alles klein en groot
Lengen naar de Schotsen
Met hun beenen naakt en bloot
Want zie zòd is hun plan
Met dat kort rokje aan
Dat dit toch zou gemakkelijk zal gaan.

HET LIED DER INVALIDEN

Romance door G. Simon

Uitgever Fr. Timmerman

Stem me Ik wacht op U

1

Voelt uw hart soms op aard'
Geene pijn en smart ?
Wanneer gij komt te aanschouwen
Een krijgsverminkte vol rouwe
Onder 't juk neergedrukt,
Flink, galant, vol verstand
Vóór den werel'sbrand
Was hij misschien in zijn leven
Door 't ongeluk is gebroken zoeven
Nu zijn levensband.

REFREIN

Vergeet nooit eens de invalie'en
Zij die verminkt zijn voor hun leven lang
Die waren de strijders op den eersten rang
Eerbiedigt eeuwig die brave lieden
Meer dan plicht hebben zij gekweten
Voor ons vrijheid op de werel'saard
Geef hun d'eereplaats in het diepste uws
Neen, men mag hun nooit meer vergeten

hart

2

Hij nu blind, sprak ontzind
Tot zijn liefste kind
Kon ik u toch nog aanschouwen
Brak hier dit floers toch die rouwe
'k Zeg u teer, liefste weer,
wijl hij daar streelde haar
Haar blond krullend haar
Vroeg hij aan 't kindje meteen
Is het nog als goud ja zoo blond als voor-
O, zeg het mij maar. |heen.

3

Zoo sprak een vol geweent
'k Kan geen hulpe leen
Voor mijn gezin goede vrouwe
Die 'k zie verdompelen in rouwe
Dat brengt mij in het lij
In mijn hart is op aard
Goeden wil bewaard.
Kon ik werken, als voorheen
Maar dat geluk is voor mij thans verdwenen
O wat wreede straf.

VRAAG EN ANTWOORD.

ANTWOORD OP VRAAG NR. 26 van Ir. R. Roels door Ch. Fassin

HET GROOT VLEESHUIS.

Van het Groot Vleeshuis bestaan er veel van elkander verschillende tekeningen. In zijn Deel II van "Gent van de oudste tijden tot heden" vindt men een afbeelding van de zuidgevel maar de dakvensters zijn ook hier spits naar boven toelopend en de auteur, niet akkoord met de tekening van de Vigne schrijft:

Er bestaan van het Vleeshuis verscheidene oude tekeningen, maar wij moeten opmerken dat een daarvan, door Felix De Vigne medegedeeld in het tweede deel zijner Recherches historiques sur les corporations de métiers, alsook door Ed. De Busscher in zijn verhandeling over het gebouw (en hoewel, volgens beiden, dagtekend van de XVIIe eeuw) onjuist is.

Daar toch vindt men twee boven elkander staande rijen vensters, ongeminderd die van het dak.

Nu hoger dan heden is het Vleeshuis nooit geweest, wat duidelijk genoeg te zien is aan het getimmerte; en dat toen de tweede rij vensters stond aan het dak, daarvan levert de muur nog het bewijs: de ruimte tussen die dakvensters werd rechttop toegemetseld zonder dat men het minste verband in de muur bespeurt; men brak het spitse dak boven de nu in de muur gebrachte vensters af en maakte 't gehele dak der halle effen.

Dit geschiedde in 1744.

De hier medegedeelde afbeelding, naar een tekening van de eerste helft der voorgaande eeuw, is menen wij, te beschouwen als echt.

Architekt P. Langerock in zijn "Anciennes Constructions en Flandre" (pentekening van H. Stepman) neemt dezelfde tekening over en dateert 1784.

De afbeelding van de zuidgevel van het Groot Vleeshuis in Sanderus' "Flandria Illustrata" vertoont een rij vensters op het gelijkvloers, en op de zolder zestien dakvensters elk gevat in een trapgeveltje.

Een schilderij die de Oude Vismarkt voorstelt en die, "rekening houdend met de kledij der personages een datering toelaat kort te voren: 1689, datum waarop de Nieuwe Vismarkt werd gebouwd" (1) vertoont de zuidgevel zoals wij hem nu zien.

Noemenswaardig is dat op bovenvermelde schilderij het Galgenhuisje een verdiep vertoont, verdiep dat men niet afgebeeld vindt noch bij De Potter, noch bij De Vigne, maar wel op een tekening van het eerste kwartaal of het midden der XIXe eeuw en waarop de pomp voorkomt die in 1812 op de Groentenmarkt werd opgericht.

Op deze afbeelding even als op een pentekening van De Noter (1835) die in het Atlas Goetghebuer berust, zijn de dakvensters afwezig en schijnen de muren er tussen in aangevuld. Ik vermeen dat men hieruit mag besluiten dat de restauratie van 1912 een getrouwe weergave is van het origineel.

(1) Catalogus van de schilderijen in het Museum van Oudheidkunde - A. De Schrijver & C. Van de Velde, 1972.

ANTWOORD OP VRAAG NR. 47 van H. Collumbien door J. Van Waasberghe

DE ABDIJ NIEUWENBOSCH, voor de Gentenaars Nonnenbossche. Omtrent deze abdij vond ik gegevens in de "Godsdienstige Week" van 1902 onder de letters J.H. (gewezen archivaris van het bisdom Jos Huysmans):

"... In 1590 waren zij (de zusters) in bezit van een huis en eenen grond in de groene Hooye, gekocht met het inzicht aldaar een nieuw Klooster te bouwen... In de middeleeuwen reeds was er het begijnhof van O.L.V. ter Hooye in gebouwd, en het was nevens het begijnhof dat abdis Margareta Bieze haar klooster vestigen wou... Margareta Bieze en haar eerste opvolgsters de toelating van den bisschop van Gent, Petrus Damant (1598) verkregen hebbende, alsook op de gewone voorwaarden, degene den abt van St. Pieters Columbanus Vrancx (1602), als patroon van de plaats, kochten opvolgentlijk verscheidene huizen en gronden in de Hooye, namen zelf met toestemming van de Schepenen der Keure, twee kleine achterstraatjes, het visscherstraatje en de Mauw, in haar beluik (1629), en verkregen alzo den noodigen terrein voor het oprichten van een schoon klooster.

Op 10 September 1600 reeds werd de Kerk door bisschop Damant ingewijd en stillekens rezen uit de grond de Kloostergebouwen op. Gedurende gans de 17e eeuw werd er aan de Nonnenbossche gewerkt. Aan de kerk worden vele veranderingen toegebracht rond 1640: de vensters werden vergoot, en een nieuwe vloer van blauwen en witten steen geleid, alsook eenen stenen vout gestoken over gans de kerk. In 1644 begon men den toren te bouwen, welke in 1653 voltrokken stond.

Volgens Jos Huysmans zou het jaartal in de toren 1761 wijzen op een herstelling.

VRAAG NR. 48 van P. De Caluwé

Bij het verdrag van Verdun in 843 liep de grens tussen het rijk van Karel II de Kale en het rijk van Lotharius I in het noorden langs de Schelde, waardoor Gent een grensstad werd. In die tijd waren er echter veel Scheldearmen in het Gentse (nl. de Oude Schelde, de Opperschelde, de Nederschelde, de Reep). Waar liep nu precies die grens door Gent?

Verder naar het Noorden liep die grens niet meer langs de Schelde maar dwars door de streek van de Vier Ambachten tot het de monding van de Schelde inhaalde te Biervliet (meen ik). Kan er mij iemand zeggen langs welke lijn die grens Gent verliet en hoe het verder door het land van Waas en de Vier Ambachten liep? (Eventueel met aanduiding van de grensdorpen?).

VRAAG NR. 49, van J. Van de Castele

Virginie Loveling maakt gewag in haar schets Meester Neirinck (in Herinneringen bijeengebracht en ingeleid door A. van Elslander, p. 100-110, Vlaamse Pockets) van het bestaan van een portret van die persoon. Ze schrijft p. 110: "Er bestaat overigens van hem in houtsnee, een pentekening, eertijds in de handel, treffend van gelijkenis". Meester Neirinck is een schuilnaam voor Meganck Francies (1790-1869) geboren en overleden te Nevele; zijn beroep "jurisconsulte, landmeter" vermelden de bevolkingsregisters van Nevele. Toen hij in geldnood verkeerde heeft baron Jules de Saint-Genois zich over het lot van die man ontfermt. Heeft ooit iemand die pentekening gezien in een museum, een prentenkabinet, een privé-kollektie?

Antwoorden, waarvoor bij voorbaat onze dank, dienen gestuurd te worden naar het secretariaat.

* * * * *